

A ZÁRÓDOLGOZAT TARTALMI KIVONATA

Kőszeghegyalja hagyományos gyógynövényei

– Történeti szempontok –

Nyerges Éva Ágnes

Gyógy- és Fűszernövények Felsőoktatási szakképzés, levelező munkarend

MATE Georgikon Campus, Kertészettudományi Intézet

Témavezető:

Dr. Bódis Judit Zsuzsanna egyetemi docens

Vadgazdálkodási és Természetvédelmi Intézet, Természetvédelmi Biológia Tanszék

Dolgozatom célja a környezeti és történeti vonatkozások függvényében bemutatni Kőszeghegyalja népi gyógyászati célú növénygyűjtésének és -hasznosításának változásait, kiemelt hangsúllyal annak XX–XXI. századi vetületeire.

A táj növénytani és népi növényismereti kutatástörténeti vázlatának, és a hegyaljai gyógynövénygyűjtés történeti, illetve formai változásainak ismertetését követően, néprajzi szerzők, valamint kortárs adatközlők információi alapján bemutatom a XX–XXI. századi kőszeghegyaljai lakosság által – ember-, illetve állatgyógyászati célú gyűjtésként ismertetett – önnön szükségletre gyűjtött vadontermő gyógynövények sorát, azok tájegységi népi elnevezéseivel és használati céljuk változásaival egyetemben.

Kőszeghegyalja népi gyógynövényhasználatával kapcsolatos, a növényekre és alkalmazásukra vonatkozó adatokat, megjelenésük, valamint a közölt ismeretek aktualitásának szempontja szerint csoportosítva követem a kapcsolódó tudásanyag napjainkig alakuló hagyományozódásának folyamatát, megakadását és átformálódását, a XX. századi központosított gyógynövény-felvásárlásnak a népi gyógyászatra gyakorolt erőteljes egységesítő hatásának kibontakozását, a térségi felvásárlási igény okán gyűjtött növények saját szükségletként való megjelenésén, illetve szokásbeépülésén keresztül. Míg eredendően a gyógynövények gyűjtése részben az élelem ellátás, részben a népi gyógyítás szükséges és velejáró tevékenysége volt, mára inkább kereseti (illetve párhuzamosan: szabadidős) tevékenységgé alakult át. A folyamat rövidtávon zajlott, mégis jelentős erővel bírt. Kőszeghegyalja térségben a hagyományos népi gyógyászati ismeret napjainkra elveszett, a csekély megmarat tudásanyag vagy átalakult, vagy új sarjként a XX. századi központosított felvásárlások hozta információkból fakadt.